

**UCHWAŁA NR XXXIV/201/22
RADY GMINY NOWE PIEKUTY**

z dnia 29 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) art. 4[1] ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowe Piekuty.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Artur Żochowski

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

NA ROK 2023 W GMINIE NOWE PIEKUTY

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2021 r. poz. 1119 ze zmianami).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 r. poz. 2050 ze zmianami).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zmianami).
4. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025, który jest aktem wykonawczym do ustawy o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).

I. WPROWADZENIE

Według Światowej Organizacji Zdrowia **alkohol wpływa na ponad 200 rodzajów chorób i znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia**. Nie musimy być uzależnieni, aby alkohol negatywnie wpływał na nasze zdrowie.

Światowa Organizacja Zdrowia wskazuje na następujące konsekwencje, które niesie za sobą brak umiarkowania w spożywaniu alkoholu:

- alkohol rocznie odpowiada za śmierć 3 milionów ludzi, czyli za 5,3 proc. wszystkich zgonów,
- nadużywanie alkoholu jest przyczyną ponad 200 chorób i wielu negatywnych skutków zdrowotnych,
- 5,1 proc. wszystkich chorób i dolegliwości jest wywoływanych przez alkohol,
- nadmierne spożycie alkoholu odpowiada za 13,5 proc. zgonów osób w wieku 20-39 lat,
- istnieje zależność między nadużywaniem alkoholu a częstszym występowaniem zaburzeń psychicznych,
- istnieje zależność między nadużywaniem alkoholu a zapadalnością na gruźlicę, a także na HIV/AIDS,
- poza konsekwencjami zdrowotnymi istnieją również straty społeczno-ekonomiczne tak dla jednostek, jak i społeczeństwa.

Z najnowszych badań wynika także, że nadużywanie alkoholu dotyczy ponad 2,5 mln Polaków. W rodzinach z problemem alkoholowym żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci. Z kolei 700-900 tys. osób w naszym kraju jest uzależnionych od alkoholu.

Problemy społeczne związane z alkoholem są jednymi z najtrudniejszych do rozwiązania. Spożywanie alkoholu ma istotny wpływ na całą społeczną populację. Alkohol to towar legalny, jednak wymagający specjalnych regulacji prawno - administracyjnych i finansowych ze względu na powodowanie strat społecznych, ekonomicznych oraz zdrowotnych. Mając na uwadze te ujemne czynniki, polska polityka alkoholowa wprowadziła wobec alkoholu regulacje o charakterze reglamentacyjnym. Oznacza to, że państwo polskie zezwala na handel alkoholem, ale ingeruje w kwestie związane z jego dostępnością.

W dniu 9 marca 2018 r. weszła w życie ustawa nowelizująca ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która nałożyła na rady gmin obowiązek uchwalenia uchwał dotyczących maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży, jak i do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Należy podkreślić, że ustalenia w tym przedmiocie nie mogą być dowolne, a zawsze powinny być podporządkowane celowi ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jakim jest ograniczenie spożycia napojów alkoholowych i zmiana ich struktury spożywania.

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określają obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania środków psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. Ustawodawca określił kierunki polityki wobec problemów alkoholowych i narkotykowych, wskazał zadania z tego zakresu i ich źródła finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację.

Zadania te obejmują m.in.:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;

2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnienia od środków psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie;

3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;

4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;

5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;

7. udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,

8. prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Warto także podkreślić, iż opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, o których mowa w art. 92 ust. 1, mogą być wykorzystane wyłącznie na finansowanie:

- zadań określonych w art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- zadań określonych, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Poza tym, należy także zwrócić uwagę na fakt, iż różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego. Bez względu na to, czy mówimy o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków, behawioralnym, spotykamy się z takimi samymi, bądź podobnymi mechanizmami, przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz czynnikami chroniącymi.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Nowe Piekuty na rok 2023 stanowi odpowiedź na zapisy ww. ustaw, określając lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Uwzględnia także cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, które zostały określone w Narodowym Programie Zdrowia na poszczególne lata.

Niniejszy Program został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Uzależnienia pojawiają się w życiu jako reakcja na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania.

Osoba uzależniona zwykle zaprzecza problemowi, a przyczyn cierpienia poszukuje w świecie zewnętrznym. Nie sposób mówić prawdę innym, gdy nie mówi się jej samemu sobie. Nałóg dla wielu jest pociągający dlatego, że przykrywa bolesne emocje i wewnętrzną pustkę, zwalnia od konfrontacji z życiem. Zrozumienie tego jest podstawą skutecznej terapii.

Tak naprawdę uzależniamy się od doznań, a nie substancji. Już na wczesnym etapie życia stajemy się niewolnikami uznania, pochwał, akceptacji. Wrastamy w społeczeństwo napędzane podziałem na podziwianych i podziwianych, na tych, którzy odnieśli sukces, i tych, którzy oglądają sukces na billboardach, w telewizji, którzy czytają o nim w prasie.

Alkohol, morfina, amfetamina, kawa czy papierosy pojawiają się w życiu jako reakcja na określone emocje, zazwyczaj zbyt trudne do swobodnego przeżywania i wyrażania. Czasami używki są odpowiedzią na doznanie pustki, niskie poczucie własnej wartości, które zachęca do tego, by znaleźć uznanie w grupie rówieśniczej albo zawodowej. Zdarza się również, że pozbawieni świadomości, ale również pragnienia, by dokonać w sobie głębszego wglądu, idziemy wygodną drogą wybraną przez innych. Na zasadzie: skoro wszyscy piją, dlaczego i ja mam nie spróbować? Takie zwykle są początki uzależnienia, które obiecuje wyzwolenie, ale w praktyce zawsze ogranicza naszą wolność.

Uzależnienie to stan, w którym funkcjonowanie danej osoby jest zależne, ale też kontrolowane przez pozyskiwanie substancji, jej używanie i dochodzenie do siebie po użyciu owej substancji. Uzależnienie może również dotyczyć zachowań, a nie tylko substancji i wtedy mamy do czynienia z uzależnieniem behawioralnym. Hazard, pracoholizm, zakupoholizm, kompulsywne objadanie się – zaliczają się właśnie do tej grupy, do której można też wrzucić uzależnienie od pornografii, komputera, Internetu i telefonu komórkowego.

W przypadku uzależnienia fizycznego mechanizm leczenia jest dosyć prosty – po odstawieniu przyjmowanej substancji i odtruciu organizmu problem znika. – Jednak nie znika kwestia uzależnienia psychicznego, które stanowi kwintesencję problemu .

W obecnych czasach rozpowszechnione jest zwłaszcza uzależnienie od lęku, które często wywołuje inne uzależnienia, nałogi czy natręctwa. Lęk służy od wczesnego dzieciństwa do pseudomotywowania, dyscyplinuje i wywołuje poczucie winy. Emocja, która pierwotnie miała ostrzegać przed niebezpieczeństwem, wykorzystywana jest do kreowania niebezpieczeństwa, wiary w to, że należy gromadzić więcej niż potrzebujemy, osiągać więcej, niż naprawdę chcemy, zabezpieczać się przed urojeniami. Gdy poziom lęku staje się zbyt wysoki, z pomocą przychodzi nie tylko przemysł farmaceutyczny i szereg leków na uspokojenie, ale również galerie handlowe – wydawanie pieniędzy może na chwilę przywrócić poczucie kontroli. Do tego dochodzi kult jedzenia i określonej figury oraz szeroko rozbudowywany przemysł rozrywkowy. Powstaje absurdalna sytuacja, w której zarządzający owym przemysłem, oferujący leki nowej generacji na sen i lęki, oraz ci zachęcający do zmiany garderoby, zawartości talerza i określonych produktów – chcą, byśmy byli uzależnieni nie tylko od określonych rzeczy i substancji, ale również od ich głosów, które nazywają eksperckimi. Wszystko po to, by odrzucić prostą i logiczną myśl, że przecież nie ma dla ciebie lepszego eksperta od ciebie samego.

Terapia uzależnień jest długotrwała i trudna. Opiera się na ogromnie zróżnicowanych oddziaływaniach, takich jak: reprogramming (szkolenia z zakresu nowych, zdrowych zachowań i postaw), psychoterapia (indywidualna i grupowa), treningi interpersonalne, komunikacyjne, umiejętności budowania relacji, wyrażania emocji, warsztaty ekonomiczne czy terapia skoncentrowana na rozwiązaniach. Czasami częścią terapii uzależnień jest farmakologia, zwłaszcza podczas epizodów depresyjnych – jednak za każdym razem leki pełnią funkcję pomocniczą.

Cały proces zazwyczaj trwa od półtora roku do dwóch lat – jeśli ma dojść do realnej i trwałej zmiany. Zdarzają się oczywiście i takie przypadki, że osoba uzależniona uporała się z nałogiem sama, takie, w których wystarczyła sześciotygodniowa terapia w ośrodku, ale również takie, w których po dwudziestu latach uzależnienia i spędzenia kolejnych lat na terapiach i treningach – nie widać efektów.

Co decyduje o skuteczności w leczeniu uzależnienia? – Kluczowa jest motywacja - do leczenia często zgłaszają się ludzie z powodu lęku przed utratą określonej rzeczy, posady w pracy, ukochanej osoby grożącej rozwodem. Zdarza się, że nie jest to wystarczający impuls do trwałej zmiany, czasami chodzi wyłącznie o utrzymanie obecnego stanu rzeczy. Tacy uzależnieni mogą nawet chodzić na terapię, odpowiadać na pytania, spełniać formalne wymagania leczenia, ale wewnątrz siebie pozostają bierni i gotowi w każdej chwili wrócić do substancji lub nawyku, od którego są uzależnieni. Nie dokonują wglądu i najczęściej pytają siebie: „Co muszę zrobić, by życie wyglądało jak dawniej?”, zamiast zapytać

siebie: „Co się przydarzyło w moim życiu, w mojej przeszłości, jak to się stało, że jestem uzależniona/uzależniony?”. Leczenie się z uzależnienia nie ma bowiem na celu powrotu do stanu sprzed, tylko postawienie na głowie całego dotychczasowego funkcjonowania. A to wymagający czasu, uwagi i szczerości proces. Męczący i często i bolesny.

Osoby uzależnione zamiast wnikliwej pracy nad sobą czasami chciałyby dostać gotową receptę, szybki przepis prowadzący do uratowania rozpadającego się życia, a najlepiej przyzwolenie na okazjonalne spożywanie zakazanych substancji lub powtarzanie szkodliwych zachowań.

W terapii uzależnień powtarzalny jest również mechanizm spirali kłamstw. Osoba uzależniona często oszukuje samą siebie, zaprzecza problemowi, a przyczyny cierpienia poszukuje w świecie zewnętrznym, a nie w sobie. W pewnym momencie zaczyna również oszukiwać znajomych, rodzinę i najbliższych – musi to robić, bo nie sposób mówić prawdę innym, gdy nie mówi się jej sobie, nawet w intymnych myślach, które pojawiają się w chwili trzeźwości. Gdyby osoba uzależniona się nie oszukiwała, musiałaby stale żyć w dysonansie poznawczym, tzn. wiedząc, jak bardzo szkodzi sobie i innym, nadal robiłaby to, co dotąd. A to psychicznie byłoby nie do wytrzymania. Nie na darmo w toku ewolucji wykształciliśmy mechanizmy obronne, takie jak racjonalizowanie, wypieranie i zaprzeczenia rzeczywistości, które pozwalają nam na destrukcyjne zachowania.

Jeśli odnajdujemy w sobie objawy uzależnienia, możemy po prostu zgłosić się do poradni leczenia uzależnień i poprosić o wizytę – terapia uzależnień jest w Polsce refundowana i nie potrzebujemy na nią skierowania. Jest ono wymagane jedynie przy terapii w ośrodku stacjonarnym – zazwyczaj trwającej minimum 4–6 tygodni. Wtedy może je wystawić lekarz rodzinny lub psychiatra. Taka intensywna praca z uzależnieniem potrafi przynieść zmotywowanym pacjentom olbrzymie korzyści, poza tym pozwala przyjrzeć się swojemu życiu z dystansu, zobaczyć tych, którzy zostali skrzywdzeni, oszukani.

Leczą się ludzie, którzy mają szansę na pozytywny bilans, tzn. są w stanie uświadomić sobie straty, jakie uzależnienie spowodowało w ich życiu, pogodzić się z tym, co bezpowrotnie utracili, i pragną zrobić coś dobrego, niejako odpracować stracony czas, albo zacząć od nowa bez oszukiwania siebie, że przeszłość nie może się powtórzyć.

Wspieranie osoby uzależnionej oznacza czasami postawienie jej wyraźnych, nieprzekraczalnych granic, a czasami wymaga rozstania – również z szacunku do miłości. – W przypadku osób uzależnionych otoczenie, które chce im pomóc, musi robić rzeczy przeciw intuicyjne. Gdy osoba uzależniona płacze, cierpi, dzwoni z prośbą o pieniądze na chleb i obiecuje poprawę – trudno nie ulec, tym bardziej gdy ją kochamy. Jeśli jednak powtarza się to dwudziesty raz, największą pomocą będzie pozwolenie jej na wzięcie odpowiedzialności za swoje zachowanie i niechronienie jej przed konsekwencjami nałogu, czyli zaprzestanie (wspólnie z uzależnioną osobą) ukrywania bałaganu, który wokół siebie robi – zarówno w sensie dosłownym, jak i w przenośni.

Mądre wsparcie polega na pomocy w podjęciu leczenia, zachowaniu abstynencji i wzięciu odpowiedzialności za swoje czyny. W przeciwnym wypadku wspieramy uzależnienie, nie osobę.

Główny Urząd Statystyczny podał najnowsze dane dotyczące spożycia alkoholu w Polsce - za 2019 rok. Na statystycznego Polaka przypadało 9,78 litrów alkoholu. **To najwięcej od kiedy zaczęto prowadzić badania w 1993 roku.** Według GUS w 2019 roku przeciętny Polak wypił 9,78 litrów alkoholu (w przeliczeniu na czysty spirytus). W porównaniu z 2018 r. spożycie zwiększyło się o 0,23 litra. To największy przyrost od lat. Polska Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) publikuje dane na temat spożycia od 1993 roku. Wynika z nich, że w tym okresie jeszcze nigdy spożycie nie było tak duże. W 1993 r. średnie spożycie wynosiło 6,52 litra-obecnie prawie 10 litrów.

Dane GUS pokazują, że za wzrost odpowiadają wyroby spirytusowe. Ich spożycie wzrosło z 3,3 do 3,7 litra. Pijemy mniej piwa. Jeszcze w 2018 roku było to 110,5 litra na głowę, a w 2019 r. było to 97,1 litrów.

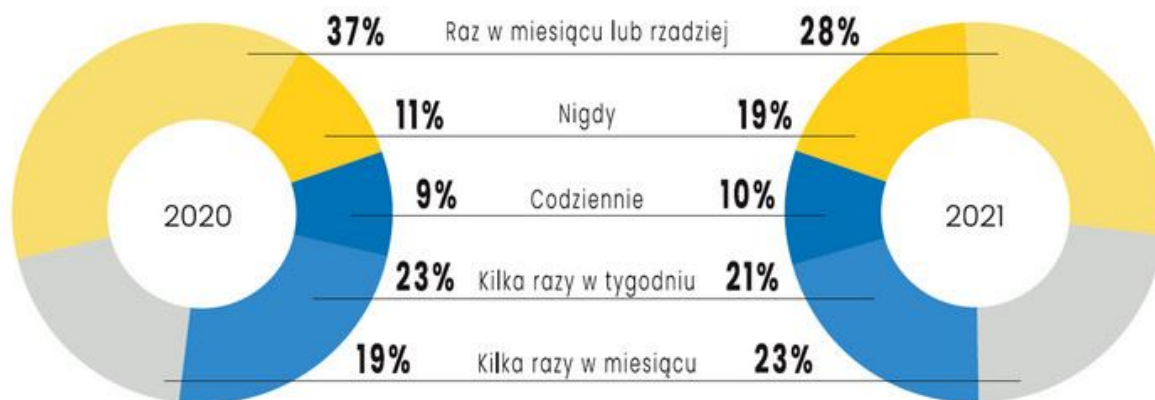
A może pijemy więcej przez pandemię koronawirusa i lockdown, z którym mieliśmy do czynienia na początku epidemii? Z badania przeprowadzonego przez prof. Jana Chodkiewicza we współpracy z PARPA, opublikowanego w połowie roku, wynika, że nie.

W trakcie epidemii koronawirusa 17 proc. Polaków zaczęła pić mniej, a 14 proc. zaczęła pić więcej.

Kwarantanna to czas kryzysu i trudnych emocji. Alkohol na krótką metę poprawia nastrój i daje nam takie różowe okulary i pozorną odporność na przykre zdarzenia w świecie zewnętrznym czy wewnętrznym. Ale tak naprawdę jest depresantem - pogarsza nastrój.

W trakcie pandemii pijemy drożej – to z kolei wnioski płynące z danych o sprzedaży alkoholu w Polsce w marcu i kwietniu 2020 opracowanych przez Nielsen. Spadki rok do roku odnotowały alkohole mocne (-3 proc.) i (piwo -2 proc.), wzrosła sprzedaż win (+1 proc.). Wydaliśmy jednak na alkohol więcej pieniędzy: od 2 proc. więcej w przypadku alkoholi mocnych do 6 proc. w przypadku piwa.

Częstotliwość picia alkoholu wśród Polaków

Po jaki alkohol Polacy sięgają najczęściej? Po piwo - 5 proc. spożywa codziennie, 10 proc. kilka razy w tygodniu. Jeśli chodzi o wódkę - codziennie pije ją 5 proc. pijących mężczyzn i 1 proc. kobiet, ale już kilka razy w miesiącu konsumuje ją 21 proc. Polaków i 8 proc. Polek.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W GMINIE NOWE PIEKUTY

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej. Gmina Nowe Piekuty niestety nie jest wolna od problemu alkoholizmu

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Wszelkie działania w zakresie prowadzenia oddziaływań profilaktycznych (upowszechnianie sportu i rekreacji, programy profilaktyczne, itp.), są jedną z najskuteczniejszych form zapobiegania negatywnym zjawiskom występującym w miejscowych placówkach oświatowych. Szczególnie ważną rolę odgrywają programy profilaktyczne, które realizowane są przez wszystkie szkoły na terenie Gminy i podlegają ciągłej ewaluacji, dzięki czemu na bieżąco uwzględniają istniejące w środowisku potrzeby.

Zajęcia profilaktyczne na terenie szkół prowadzone są przez nauczycieli, wychowawców i pedagogów szkolnych, obejmują wszystkie klasy i dotyczą:

1. Profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i palenia papierosów

- realizacja programów edukacyjnych „Znajdź właściwe rozwiązanie”, „Trzymaj formę” mających na celu kształtowanie postaw prozdrowotnych i profilaktykę uzależnień
- pogadanki na temat wszelkiego rodzaju uzależnień (alkohol, nikotyna, gry komputerowe, internet, narkotyki);
- zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów;
- spotkanie z funkcjonariuszami policji poruszające temat ”Profilaktyka uzależnień, odpowiedzialność karna nieletnich oraz bezpieczeństwo fizyczne i cyfrowe uczniów”.
- prezentacje multimedialne: „ Narkotyki & dopalacze zabijają, Alkohol bez alkoholu, energetyki, e-papierosy- niebezpieczna moda”.

2. Profilaktyki sprzyjającej wzmocnieniu rodziny i wzrostu kompetencji rodzicielskich:

- prezentacje dla rodziców „Jak wspierać dziecko w planowaniu kariery edukacyjno-zawodowej?”
- spotkania rodziców z psychoterapeutą uzależnień,
- informacje dotyczące zagrożeń z palenia e-papierosów,
- zasady bezpieczeństwa w sieci,
- informacje dotyczące wsparcia Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej w Wysokiem Mazowieckiem w dobie epidemii.

Na bieżąco współpracowano z instytucjami wspierającymi szkołę:

- 1) Posterunek Policji w Szepietowie,
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Wysokiem Mazowieckiem,
- 3) Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Wysokiem Mazowieckiem,
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 5) Z kuratorami sądowymi z Sądu Rejonowego- uczniowie mający nadzór kuratorski, lub nadzór nad rodziną.

W Szkołach Podstawowych w Nowych Piekutach i Jabłoni Kościelnej podczas godzin wychowawczych w klasach IV- VIII przeprowadzane były rozmowy z uczniami, którzy uświadomiani byli o zagrożeniach wynikających z uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. W klasach I -III realizowany jest program profilaktyczny „ Nie pal przy mnie proszę”, a w klasach IV „Znajdź właściwe rozwiązanie”.

Rodzice, mający problemy ze swoimi dziećmi mogą zwracać się o pomoc do wychowawców , pedagoga szkolnego na konsultacje i porady indywidualne.

Ponad to w szkołach prowadzone były inne działania z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, takie jak:

- 1) diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka , z których wynika, że ponad 90% badanych uczniów nie miało kontaktu z używkami (papierosy, alkohol, narkotyki); środowisko rodzinne sprzyja przekazywaniu uniwersalnych wartości; szkoła jest przestrzenią , w której uczeń czuje się bezpiecznie
- 2) zajęcia w ramach profilaktyki cyberprzemocy
- 3) gazetki tematyczne
- 4) wywiady środowiskowe oraz ankieta wstępna, dzięki którym uzyskano informacje o sytuacji bytowo-materialnej oraz wychowawczej rodzin poszczególnych uczniów
- 5) współpraca z OPS w Nowych Piekutach, przekazywano opinie o uczniach oraz rodzicach;
- 6) obserwacja uczniów , stała wymiana informacji pomiędzy nauczycielami i rodzicami
- 7) stała współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, konsultowanie trudności wychowawczych, wymiana informacji niezbędnych dla pełnej diagnozy psychologicznej i pedagogicznej
- 8) czuwanie wychowawców oraz pedagoga nad identyfikacją zaniedbań środowiskowych wobec uczniów
- 9) pedagogizacja rodziców poprzez artykuły na szkolnej stronie internetowej dotyczące profilaktyki alkoholowej, narkotykowej, bezpieczeństwa dziecka, zagrożeń w Internecie , depresji i samobójstw wśród dzieci i młodzieży itp.
- 10) spotkania i warsztaty z psychoterapeutą uzależnień dla rodziców i uczniów,
- 11) warsztaty, szkolenia i spotkania dotyczące uzależnień Policji z uczniami i rodzicami,
- 12) systematyczna współpraca z rodzicami w kontakcie osobistym lub zdalnym
- 13) koordynacja i wspieranie działań Szkolnego Koła Caritasu nakierowane na przekazywanie darów rzeczowych lub finansowych.

W obszarze działań zapobiegawczych, naprawczych i pomocowych na terenie gminy Nowe Piekuty działają instytucje i organizacje, które osobom uzależnionym i ich rodzinom udzielają różnych form pomocy na różnych szczeblach.

Należą do nich:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do głównych zadań realizowanych przez Komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a w szczególności:

- 1) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:
 - a) dostarczanie informacji o prowadzeniu profesjonalnej terapii;
 - b) motywowanie i kierowanie do leczenia;
 - c) kierowanie na leczenie odwykowe i zajęcia terapeutyczne, itp.
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występuje problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:
 - a) zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego;
 - b) przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu z jednoczesnym występowaniem przesłanek powodujących rozkład życia rodzinnego;
 - c) wzywanie na rozmowę osób, co do których wpłynęło zgłoszenie i pouczenie o konieczności zaprzestania ww. działań;
 - d) kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
 - e) przygotowywanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym;
 - f) niesienie pomocy członkom rodzin z problemem alkoholowym;
 - g) kontrola sytuacji dzieci wychowujących się w rodzinach z problemami alkoholowymi.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży:
 - a) pomoc w zaopatrzeniu w materiały edukacyjne i informacyjne dotyczące problematyki uzależnień;
 - b) wspieranie, organizowanie i prowadzenie działań trzeźwościowych;
 - c) współorganizowanie, konsultowanie zajęć profilaktycznych, pomoc przy tworzeniu programów profilaktycznych.
- 4) Nadzór nad ograniczeniem dostępności alkoholu między innymi poprzez organizację szkoleń instytucji, organizacji i osób fizycznych z zakresu ustawy o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:
 - a) ustalanie zasad wydawania i cofania zezwoleń oraz prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- 5) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych:
 - a) przyjmowanie wniosków o środki finansowe;
 - b) opracowywanie harmonogramu wydatków z Gminnego Funduszu Alkoholowego;
 - c) podział i zlecenie zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
 - d) dążenie do stworzenia zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej - współpraca z przedstawicielami władz samorządowych, instytucji i organizacji na terenie.

2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Działania ośrodka koncentrują się na udzielaniu klientom pomocy, w postaci pieniężnej, rzeczowej (odzież, opał, żywność) oraz poradnictwa z zakresu spraw społecznych. Do zadań GOPS należy również nadzór nad realizacją programów profilaktycznych związanych z tematyką uzależnień, a także ich dofinansowywanie w miarę możliwości własnych oraz w wyniku pozyskania środków finansowych pochodzących z zewnątrz.

3. Posterunek Policji w Szepietowie.

Funkcjonariusze Policji prowadzili z ramienia jednostki spotkania profilaktyczne w placówkach oświatowych poświęcone problematyce spożywania alkoholu, zażywania środków odurzających, palenia wyrobów tytoniowych w ramach których szczególny nacisk skoncentrowano na konsekwencjach jakie niosą za sobą wskazane używki. Spotkania asystenta ds. Nieletnich i Patologii jak również dzielnicowych, z młodzieżą jak również rodzicami, miały na celu poszerzenie problematyki odpowiedzialności prawnej nieletnich zarówno w obszarze przejawów demoralizacji, czynów karalnych/zabronionych powiązanych z przytoczonymi w/w zagadnieniami. Stała współpraca z kadrą pedagogiczną, dyrekcją szkół, rodzicami, kadrą pracowniczą OPS służyły pedagogizacji mającej na celu poszerzenie zakresu kompetencyjności w zakresie rozpoznania źródła zagrożenia, diagnozy przejawów demoralizacji, czynów karalnych, a w dalszym następstwie wyposażenie uczestników w umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Działania realizowane przez Policję sprzyjały szeroko rozumianej profilaktyce społecznej przyczyniającej się wzmocnieniu rodziny i ich kompetencji rodzicielskich.

4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - działa on na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Wójtem Gminy, a podmiotami, których przedstawiciele zostali powołani w skład zespołu. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego realizowane są przede wszystkim poprzez:

- 1) ocenę sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny lub środowiska oraz wypracowanie sposobu postępowania, który będzie miał na celu przywrócenie integralności rodziny bądź środowiska, a także możliwości realizowania ich funkcji;
- 2) podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- 3) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy;
- 4) inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 5) monitoring, superrewizję i ewaluację procesów wdrażania przez jednostki, instytucje zajmujące się problemem przemocy domowej procedur wypracowanych przez Zespół;
- 6) realizowanie działań informacyjnych wśród mieszkańców gminy na temat problemu przemocy.

5. Placówki oświatowo – wychowawcze.

Poprzez programy edukacyjne kształtujące postawy i umiejętności ważne dla zdrowego i trzeźwego życia prowadzone są profilaktyczne oddziaływania wobec dzieci i młodzieży. Prowadzenie na terenie szkół programów profilaktyczno-wychowawczych, a także prelekcji nt. uzależnień, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej, przedstawień teatralnych dla dzieci i młodzieży.

6. Fundacja Pojednanie w Hodyszewie.

Organizowane są warsztaty, zajęcia terapeutyczne, realizowane programy, prowadzone rozmowy i spotkania mające na celu promowanie zdrowego stylu życia bez używek, pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom w wyjściu z uzależnienia. Kreowanie właściwych postaw rodzicielskich i zdrowych relacji w rodzinie.

IV. ZADANIA DO REALIZACJI, PODSTAWOWE KIERUNKI DZIAŁANIA

Głównym celem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Nowe Piekuty na rok 2023 jest ograniczenie skali występujących na terenie gminy uzależnień oraz ich negatywnych następstw, w szczególności przemocy w rodzinie. W dążeniu do jego realizacji niezbędne jest sformułowanie szczegółowych celów:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniami.

1. Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.
2. Udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego, prawnego dla osób z problemem alkoholowy (pijący szkodliwie)
3. Wnioskowanie o leczenie przymusowe na podstawie zgromadzonej dokumentacji wywiadów środowiskowych, danych z OPS, Policji, podań rodziny.

4. Rozpowszechnianie informacji o formach pomocy świadczonych przez placówki różnego typu.

5. Ponoszenie kosztów dotyczących sporządzanych przez biegłego psychiatrę i psychologa opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Udzielanie rodzinom, dzieciom, młodzieży dotkniętym patologiami, w których występują problemy uzależnień, pomocy: opiekuńczo-wychowawczej, społecznej, psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie wsparcia dla członków rodzin, poprzez pracę socjalną OPS w Nowych Piekutach oraz wdrażanie procedury Niebieskiej Karty przez Zespół Interdyscyplinarny

2. Udzielanie wsparcia psychologicznego i socjoterapeutycznego dzieciom z rodzin, gdzie występuje problem alkoholowy

3. Wspieranie działalności Fundacji Pojednanie w Hodyszewie, dofinansowanie działań profilaktycznych i terapeutycznych

4. Finansowanie porad psychologa w Punkcie Konsultacyjnym w Nowych Piekutach

5. Dofinansowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, podczas którego realizowane będą programy profilaktyczne

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów spowodowanymi uzależnieniami od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych, w szczególności skierowanej do dzieci, młodzieży i rodziców, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1. Prowadzenie działalności informacyjnej o miejscach i instytucjach zajmujących się niesieniem pomocy osobom w kryzysie.

2. Organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców.

3. Szkolenia osób podnoszących kwalifikacje zawodowe w zakresie profilaktyki obejmującej problematykę uzależnień, przemocy itp. w szczególności dla pracowników szkół, ośrodka pomocy społecznej, policji, wychowawców.

4. Wspieranie inicjatyw młodzieży, stowarzyszeń oraz innych podmiotów propagujących zdrowy styl życia, trzeźwość i nieużywanie innych środków uzależniających, przemocy, udzielanie im porad oraz upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki.

5. Współpraca z mediami w zakresie prezentacji zagadnień związanych z profilaktyką uzależnień.

6. Podniesienie kompetencji członków GKRPA poprzez uczestniczenie w zewnętrznych szkoleniach.

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

1. Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

2. W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy kierowanie wniosków do organów ścigania.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Współpraca Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Policją w zakresie sporządzania informacji dotyczących osób nadużywających alkoholu oraz informowania przez pracowników tych służb, osób nadużywających alkoholu i ich rodzin o możliwości uzyskania pomocy w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Wspieranie programów edukacyjnych, profilaktycznych i szkoleń w zakresie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, oraz organizowania szkoleń dla sprzedawców i osób podających napoje alkoholowe na terenie gminy.

3. Wspieranie programów edukacyjno-informacyjnych o tematyce profilaktycznej dla mieszkańców Gminy Nowe Piekuty

4. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych.

V. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Nowe Piekuty na rok 2023 swym zasięgiem obejmuje wiele grup docelowych.

Odbiorcami programu są:

- 1) osoby uzależnione, współuzależnione, doznające przemocy oraz osoby stosujące przemoc;
- 2) rodziny osób uzależnionych, współuzależnionych doświadczających przemocy i stosujących przemoc;
- 3) osoby i rodziny ze środowisk zagrożonych uzależnieniem i przemocą;
- 4) dzieci i młodzież;
- 5) rodzice i opiekunowie;
- 6) specjaliści pracujący z uzależnionymi, współuzależnionymi, doświadczającymi przemocy lub osobami z grup ryzyka;
- 7) mieszkańcy Gminy Nowe Piekuty.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za prawidłową realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na terenie Gminy Nowe Piekuty na rok 2023 jest Gmina Nowe Piekuty.

Współrealizatorami programu będą m.in.:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowych Piekutach.
2. Placówki oświatowe (szkoły, przedszkola, ośrodek kultury, OREW, biblioteki).
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowych Piekutach.
4. Powiatowa Komenda Policji w Wysokiem Mazowieckiem, Posterunek Policji w Szepietowie.
5. Fundacja Pojednanie w Hodyszewie
6. Sąd Rejonowy w Wysokiem Mazowieckiem – Wydział Rodzinny i Nieletnich.
7. Klub Rodzin Abstynenckich „Łabędź” w Wysokiem Mazowieckiem
8. Ośrodek Terapii IDEA w Wysokiem Mazowieckiem
9. Organizacje Pozarządowe.
10. Ośrodki Zdrowia w Łopieniach Jeżach i Jabłoni Kościelnej.
11. Poradnia Lekarzy Rodzinnych w Nowych Piekutach.
12. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wysokiem Mazowieckiem.
13. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Głównym źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Nowe Piekuty stanowią dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze w roku 2023 zgodnie z art. 18² Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz dodatkowo środki pozyskane z innych źródeł m. in. z dotacji celowych z budżetu państwa.

Od 2021 roku dodatkowo są wpływy z opłat wnoszonych za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Zadania finansowane mogą być również z dotacji celowych, a także darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych, jak też środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Nowe Piekuty realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy.

Członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie za każde potwierdzone przez podpis na liście obecności uczestnictwo w posiedzeniu Komisji w wysokości 280 zł brutto. Za prowadzenie dokumentacji GKRPA Sekretarzowi Komisji, ustala się ryczałt roczny w wysokości 2 800 zł brutto wypłacany dwa razy do roku; – 1400 zł. w lipcu i 1400 zł. w grudniu.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE I WNIOSKI

Zakres działań może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczanych na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii oraz z wytyczne zawarte w Narodowym Programie Zdrowia nakładają na gminę obowiązek corocznego uchwalania i realizowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.

W Programie na rok 2023 przewidziano kontynuację zadań realizowanych w 2022 roku, jak również podjęcie nowych przedsięwzięć. Duży nacisk będzie na podnoszenie kompetencji członków komisji poprzez udział w zewnętrznych szkoleniach. Uwzględniono przede wszystkim zadania związane z prowadzeniem profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień. Działania profilaktyczne kierowane są głównie do dzieci i młodzieży m.in. poprzez wspieranie placówek oświatowych. Konkretna pomoc w walce z uzależnieniem kierowana będzie nadal do osób dorosłych i ich rodzin poprzez działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2023 r planuje się kontynuację programów profilaktycznych, których głównym celem jest rozbudzenie u odbiorców świadomości odpowiedzialności za własne działania, zwiększenie umiejętności radzenia sobie z własną złością, radzenia sobie z przejawami agresji, zwiększenie wiedzy wśród młodzieży o instytucjach świadczących pomoc w sytuacjach przemocowych.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalany jest corocznie przez Radę Gminy. Realizując ustawowy obowiązek uchwalania i realizowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Wójt Gminy przedkłada go organowi stanowiącemu do uchwalenia.

Przewodniczący Komisji składa sprawozdanie z działalności Wójtowi i Radzie Gminy do końca I kwartału za rok poprzedni.